

Monumentnummer*: 531616

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 19 september 2014
Kadaster deel/nr 82646/48

Woonplaats* Tull en 't Waal
Gemeente* Houten
Provincie* Utrecht

Locatiennaam Houten
Locatieomschrijving Werk aan de Korte Uitweg

Kadastrale gemeente* Houten
Sectie* I
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 407

*Omschrijving***

Cluster 59. Fortwachterswoning.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

FORTWACHTERSWONING bij het Werk aan de Korte Uitweg als onderdeel van het fortcomplex. Omdat de meeste forten en andere (buiten de bebouwde kom gelegen) verdedigingswerken - wanneer er geen sprake was van mobilisatie of oefeningen - geen bezetting met militair personeel hadden, was er in veel gevallen een aparte woning of andersoortig onderkomen voor een beheerder of wachter. Soms had een dergelijk(e) woning of onderkomen tevens een andere functie, zoals die van sluiswachterswoning of brugwachtershuis. Voor wat betreft vorm en locatie van een wachterswoning zijn geen duidelijke standaarden; ook het bouw materiaal varieert, maar gewoonlijk is baksteen of hout toegepast. De meeste woningen kennen echter een rechthoekige plattegrond met één bouwlaag en worden gedekt door een met pannen belegd zadeldak. De woning bij het Werk aan de Korte Uitweg vormt hierop geen uitzondering. Een ligging buiten de fortgracht komt echter minder vaak voor.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

FORTWACHERSWONING (1877-1878) van het Werk aan de Korte Uitweg, gelegen langs de westzijde van de Lange Uitweg, ten zuidwesten van het fort. De wit gesausde bakstenen woning is een eenlaags bouwwerk op rechthoekige plattegrond, gedekt door een zadeldak belegd met gesmoorde kruispannen, waarin aan de westzijde links een enkele vensters brede koekoek en een gemetselde schoorsteen. De oostelijke gevel (aan fortzijde) deels uitgebouwd, links en rechts getoogde vensters met schuiframen. De noordelijke kopse gevel bevat twee vergelijkbare vensters en een kleiner exemplaar in de topgevel. De goot gedragen door iets uitkragende steentjes. Zuid- en westgevel gewijzigd.

Waardering

De FORTWACHERSWONING van het Werk aan de Korte Uitweg is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde bebouwing, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel uit de periode 1871-1886, namelijk een militaire dienstwoning uit 1877-1878.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex en vanwege de kenmerkende ligging aan de keelzijde van het fort.

* Het onderdeel is representatief omdat het een voorbeeld is van een bij een verdedigingswerk ingerichte fortwachterswoning.

* Het onderdeel is redelijk gaaf bewaard omdat hoofdvorm en bouwkundige detaillering, alsmede diverse onderdelen intact zijn gebleven.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegevens voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument